

BODEM DEELNEMERS LOPEN NAAR BRUSSEL

Start Kruiwagenmars in Zundert

GERBEN VAN DEN BROEK

Het Centrum voor Bodem & Gezondheid in Zundert is op 24 mei het startpunt van de Kruiwagenmars 2023. Vanuit Zundert vertrekt een stoet met boeren, burgers, beleidsmakers, artsen, onderzoekers, studenten en docenten voor een reis van acht dagen naar het Europees Parlement in Brussel. Daar wordt op 31 mei het bodemmanifest overhandigd aan Eurocommissaris Frans Timmermans.

René Jochems, dagcoördinator op de openingsdag in Zundert, is enthousiast over de Kruiwagenmars. 'Wij starten bij het Centrum voor Bodem & Gezondheid, waar immunoloog Carla Peeters ingaat op de relatie tussen een gezond bodemleven en humane gezondheid', zegt Jochems, die in het dagelijks leven werkt bij adviesbureau Groeibalans. 'De weerbaarheid van de bodem is een van de thema's, die centraal staan tijdens de Kruiwagenmars.'

Volgens Jochems wordt de Kruiwagenmars gehouden om de levende bodem op de politieke agenda te krijgen. 'Tot dusver is de levende bodem nog niet opgenomen in het politieke beleid. Terwijl een gezonde levende bodem wel een belangrijke rol kan vervullen om allerlei problemen op te lossen, waar wij als samenleving mee te maken hebben. De levende bodem heeft letterlijk en figuurlijk een kruiwagen nodig om in het beleid te worden opgenomen', licht hij toe.

'Het mooie is dat de deelnemers aan de Kruiwagenmars uit allerlei geledingen komen. Niet alleen boeren, maar ook burgers, beleidsmakers, artsen, onderzoekers, studenten en docenten; allemaal ondersteunen zij de Kruiwagenmars.'

De stoet trekt na de start naar het gemeentehuis en het Vincent van Gogh huis in het centrum van Zundert, waar de eerste tussenstop is. 'Daarna lopen we richting België, waarbij we ook nog op bezoek gaan bij aardbeienproductiebedrijf Abio en boomkwekerij Solitair in Meer. De route van de eerste dag eindigt bij de Wilaardenhof in Wuustwezel.'

SYMPHONY OF SOILS

De Kruiwagenmars is een initiatief van Symphony of Soils. Deze organisatie wil bodemvruchtbaarheid onder de aandacht brengen bij een breed publiek en de relatie tussen bodemgezondheid en de gezondheid van plant, dier en mens benadrukken.

De organisatie heeft ook het bodemmanifest

Vorig jaar was er al een Kruiwagenmars in Den Haag. Dit jaar gaat de mars naar Brussel.

Foto: Symphony of Soils

'De levende bodem heeft een kruiwagen nodig om in het beleid te worden opgenomen'

opgesteld. Met dit manifest vragen de deelnemers aan de Kruiwagenmars aandacht voor een levende bodem. Zij pleiten er in het manifest voor om de bodem leidend te maken in landbouwbeleid en landbouwpraktijk. Hier-

door kunnen volgens hen in de komende jaren meerdere problemen tegelijkertijd worden opgelost, waaronder het stikstofoverschot, waterkwaliteit en -berging, bodemdegradatie en voedselkwaliteit.

BELANGRIJK FUNDAMENT

In een toelichting stellen de partijen dat een levende, rijke en vitale bodem een belangrijk fundament is waar boeren en tuinders onder alle omstandigheden op kunnen bouwen.

De opstellers van het manifest vragen verder aan de overheid om maatregelen die nodig zijn om een optimaal gezonde landbouw bodem te realiseren en te ondersteunen. Niet alleen in woord, maar ook in wet- en regelgeving en geld. Want een vitale bodem is volgens de opstellers van groot maatschappelijk en ecologisch belang.

COLUMN

1 oktober: Dag van Kalenderlandbouw

LAATST BEDACHT IK het volgende. Stel dat uw dochter drie maanden in verwachting is en in het ziekenhuis wil bevallen. Ze gaat naar het ziekenhuis toe en vraagt of ze daar tegen die tijd terecht kan. De medewerker zegt dat het kan: over precies zes maanden is er een kamer vrij. 'Ik reserveer voor u kamer 3.04 op 19 november om 15.35 uur.'

Het ziekenhuis heeft gelijk. Volgens de kalender is uw dochter dan uitgerekend, maar is het verstandig om nu al een kamer te reserveren? Toch is dit de denkwijze die het ministerie van LNV hanteert als het gaat om de 'geboorte' van gewassen. Die moeten voor 1 oktober van het land zijn. Volgroeid of niet.

Vergeef me mijn sarcasme, maar na alle wet- en regelgeving die er de afgelopen jaren op ons is afgekomen, is deze vorm van oogstregulering weer een nieuw dieptepunt. Johan Remkes had het nog zo gezegd: 'Overheid, er liggen grote uitdagingen, ga nou samenwerken met de boeren.'

Gisteren had ik een adviseur van Arvalis op bezoek om mij te helpen met de Gecombineerde opgave. Ooit lukte het mij en mijn vrouw om deze klus zelf in twee uurtjes te klaren. De specialist van Arvalis had er vijf uur voor nodig. Hij vroeg mij: 'Weet je hoeveel percelen je hebt?' Mijn schatting was een stuk of 50. 'Mis', zei hij, '178 percelen.'

Persoonlijk word ik bedroefd van dit soort regeltjes. Kalenderlandbouw, grootvee-eenheden per hectare en nog wat kantoorbedenksels dragen niet bij aan de maatschappelijke doelen waar agrariërs al lang van zijn doordrongen: deze aardbol op een verantwoorde manier doorgeven aan de volgende generatie.

Een star oogstregime werkt averechts. Kalenderlandbouw is een teken aan de wand voor het stroef verlopende Landbouwakkoord. Vertrouwen is kennelijk een te zware opgave voor de overheid. Zo zwemmen we alleen maar dieper onze eigen wet- en regelgevingsfuik in. Hoog tijd om Remkes terug te roepen.

JANUS SCHEEPERS

BESTUURSLID ZLTO

TOEKOMSPERSPECTIEF

Abdijdialog voor boeren en tuinders

GERBEN VAN DEN BROEK

Boeren en tuinders staan voor grote uitdagingen en onzekerheden. Er komt veel op hen af: stikstof, water, klimaat, natuurdoelstellingen, de gebiedsgerichte aanpak, het Landbouwakkoord. Ondanks al deze ontwikkelingen is het belangrijk om oog en oor te blijven hebben voor elkaar.

In de Abdij van Berne in Heeswijk-Dinther vindt daarom op zondag 4 juni van 14 tot 15.30 uur een abdijdialog plaats voor boeren en tuinders. Tijdens deze bijeenkomst krijgen agrariërs de gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan, hun verhalen te delen en elkaar te versterken. Het vinden van erkenning en herkenning en elkaar inspireren, staat hierbij centraal.

Ongeveer honderd jaar geleden werkten de paters in de Abdij van Berne al aan de verbetering van het leven van de boeren. Sindsdien staan namen als pater Gerlacus van den Elsen, de oprichter van de NCB (voorganger ZLTO), voor een zelfbepaald boerenleven, de bereidheid elkaar te ondersteunen en tegelijkertijd de gemeenschap te dienen.

Dat is in de afgelopen tijd van economische ontwikkeling, waarin productiviteit, kostprijsverlaging, schaalvergroting en winstmaximalisatie de boventoon voeren, uit het oog geraakt. Daarom is het tijd om de mens achter de ondernemer weer centraal te stellen.

De abdijdialog is een initiatief van de Abdij van Berne, Waarde van het Land, HAS green academy en ZLTO/LTO Academie.

Aanmelden kan via webmaster@abdijvanberne.nl.

THEATER

Speciale editie 'Iets met boeren'

MARK IJSENDOORN

Speciaal voor en door studenten van agrarische opleidingen zijn er op 6, 7 en 8 juni voorstellingen van de theaterproductie 'Iets met boeren'. De voorstelling vindt plaats op een boerderij in Maren-Kessel.

De voorstelling wordt gespeeld door studenten van Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg en is tot stand gekomen met Het Zuidelijk Toneel. Voor het script lieten zij zich inspireren door de kennis en ervaring van studenten van verschillende opleidingen van HAS green academy.

De voorstelling 'Iets met boeren' van productiehuis Bureau Pees is de afgelopen jaren op meer plekken opgevoerd. Niet op de planken van het theater, maar in een koeienstal.

Niet alleen de locatie staat dicht bij het onderwerp, ook de spelers komen voor een groot deel uit de dorpen waar het stuk wordt opgevoerd.

De voorstellingen vinden altijd plaats op een boerderij. Het publiek blijft niet stil op een stoel zitten, maar verplaatst zich met de spelers mee langs allerlei scènes, op het erf, in de stal of in de wei.

Vorige edities van de theatervoorstelling vertelden onder meer het verhaal van het boerengezin dat worstelt met het gebrek aan perspectief. De editie in juni richt zich vooral op de ervaringen van agrarisch studenten.

Met het theaterstuk willen de makers polarisatie in het debat tegengaan en een meer open gesprek bevorderen. Na de voorstelling worden mensen aangemoedigd met elkaar in gesprek te gaan.